

4020001

2 11

Poštarina plaćena u gotovom

RIBARSTVO

Smrt fašizmu –
Sloboda narodu!

LIST ZA SVE GRANE
SLATKOVODNOG RIBARSTVA
SJEČANJ — VELJAČA 1948.
ZAGREB

Jugoslavije

GOD. III. — BROJ 1—2

Nove organizacione forme ribarstva u NR Srbiji

Otvorene vode u NR Srbiji od vajkada su predstavljale značajan faktor u ribarstvu na čitavom tom području. Nekada ogromno ribolovno bogatstvo otvorenih voda Vojvodine i Srbije, početkom ovoga stolaća je veoma osetno smanjeno usled već poznatih mera koje su prouzrokovane opsežnim melioracionim radovima u čitavoj Panonskoj niziji. I pored tako osetnog smanjenja produktivnosti tih voda, sve te ribolovne vode još uvek su imale i imaju važan i značajan ekonomski karakter. Nesumnjivo je, da se smišljenim i planskim iskorišćavanjem tih voda mogu postići zavidni rezultati.

Sve do oslobođenja ribarstvo otvorenih voda u NR Srbiji imalo je izraziti karakter stihijnosti i neracionalnog gazdovanja. Svi dotadnji načini iskorišćavanja otvorenih voda bili su tipično eksploatatorskog karaktera, a jedini cilj ondašnje ekonomske strukture bivše Jugoslavije bio je grubo i neplansko iskorišćavanje svih voda, bez obzira na proizvodne moći pojedinih ribolovnih područja i bez obzira na način i metode kojima se dolazilo do ulova većih ili manjih količina riba.

Opšti način iskorišćavanja svih otvorenih voda toga područja bio je zakupni sistem, u kome su bili favorizovani samo ekonomski najjači ribari ili ostali špekulanti, koji su u ribarstvu mogli da ostvare svoje visoke profite, a da pri tome ulože veoma minimalna sredstva. Prividne licitacije za izdavanje ribolovnih objekata u zakup, bile su obični manevar nekolicine udruženih ribarskih trgovaca i špekulanata. Na taj način, nisko izlicitiran ribolovni objekat postao je izvorom velikih prihoda pojedinaca. U tom slučaju, ribari na čitavom tom području bili su u rukama jednog ili više udruženih zakupaca, obično ribarskih trgovaca.

U tom vremenu nikakvi statistički podaci, miti mere da se do njih dođe, nisu mogli da budu ostvareni, tako da se nikada nije moglo doći do konkretnih količina i vrsta riba koje su se na tom ogromnom području lovile. Svi statistički podaci o ribarstvu, pa čak i statistički podaci iz 1939. godine, ne samo da nisu tačni, nego nam uopšte ne mogu služiti ni kao polazna baza za procenu stvarnih produktivnih snaga otvorenih voda u NR Srbiji.

Novo društveno uređenje nove Jugoslavije, planska privreda i ekonomska struktura naše zemlje, konačno su uništile taj i takav štetan sistem iskorišćavanja velikih otvorenih voda na teritoriji NR Srbije.

Odmah po oslobođenju ribarstvo otvorenih voda u NR Srbiji nije moglo biti pravilno obuhvaćeno, iz razloga što je trebalo otkloniti sve one uzroke teškog nasleđa bivše Jugoslavije, anarhičnost i stihijnost koja je vladala u ribarstvu na otvorenim vodama. U periodu od oslobođenja do organizacije centralnog ribarskog rukovodstva u NR Srbiji, proučavane su i tražene nove forme, kojima će u vezi sa ekonomskom strukturom naše zemlje i planskom privredom biti obuhvaćeno i ribarstvo otvorenih voda. Petogodišnjim planom razvitka narodne privrede NR Srbije, ribarstvo je dobilo nove zadatke, koji će svojim ostvarenjem doprineti da se ta privredna grana može uzdići na onaj nivo koji će garantovati ne samo povećanje proizvodne moći tih voda, već i osigurati povećanje životnog standarda ribara koji rade i love na otvorenim vodama u NR Srbiji.

Ceo taj period od oslobođenja do donošenja Zakona o Petogodišnjem planu razvitka narodne privrede i organizacije centralnog ribarskog rukovodstva, protekao je u proučavanju svih do tada poznatih podataka na otvorenim vodama, kao i u prikupljanju novih podataka o produktivnosti pojedinih ribolovnih područja, broju zaposlenog ribarskog osoblja, upotrebi svih vrsta ribarskog alata i to kako po broju, tako i po svojoj efikasnosti, kao i u organizaciji ribarskih zadruga na čitavom tom području. Kao prva posledica takvog rada u tom periodu, bila je organizacija svih ribara u ribarske zadruge i to na taj način, što su iz već postojećih zadruga i iz novoformiranih isključeni svi oni špekulantski i štetni elementi koji su ranije grubo iskorišćavali ribolovne vode.

Rezultati proučavanja stanja ribarstva otvorenih voda u NR Srbiji, omogućili su razradu osnovice za planiranje ribarstva otvorenih voda u Petogodišnjem planu.

Petogodišnji plan ribarstva tačno je postavio smerice kojima će krenuti ta privredna grana i koji će se rezultati na osnovu plana postići. Petogodišnjim planom predviđeno je ne samo učvršćenje i daljni napredak zadrugnog sektora ribarstva u NR Srbiji, već i po prvi put, organizacija i učvršćenje državnog sektora u ribarstvu na otvorenim vodama.

Problematika učvršćenja i daljnje izgradnje zadrugnog sektora ribarstva nije predstavljala tako velike teškoće u iznalaženju organizacionih formi i planiranju, ali je zato problematika organizacije i daljnog izgrađivanja

i širenja državnog sektora ribarstva na otvorenim vodama predstavljala jednu nesumnjivo objektivnu teškoću, pošto u tom pravcu do tada nije bilo dovoljno iskustva, niti su se mogle primeniti na naše prilike one forme koje su već ostvarene u Sovjetskom Savezu. Čitava 1947. god. na protekla je u iznalaženju pravoga puta za oformljenje i organizaciju državnog sektora ribarstva na otvorenim vodama. Tek na osnovu iskustva iz 1947. godine, prve godine Petogodišnjeg plana razvitka narodne privrede, bilo je moguće da se već odmah u početku druge godine Petogodišnjeg plana, u 1948. godini, ne samo iznađu pravilne organizacione forme za uspešan rad državnog sektora u ribarstvu na otvorenim vodama, već da se i stvarno udare čvrsti temelji državnog sektora ribarstva.

Ono što je iziskivalo najviše napora, najveću pažnju i budnost bilo je planiranje proizvodnje otvorenih voda preko zadružnog i državnog sektora ribarstva u 1948. godini. Danas već možemo reći da su svi ti problemi u pogledu organizacionih formi i u pogledu rada, a i u pogledu planiranja proizvodnje otvorenih voda preko zadružnog i državnog sektora u potpunosti rešeni, i planska proizvodnja i zadružnog i državnog sektora je u normalnom planskom ostvarenju.

Kako će ove nove organizacione forme ribarstva otvorenih voda NR Srbije s gurno interesovati i ostale naše Narodne republike, smatram da je potrebno da se u najkraćem izlaganju iznesu te nove organizacione forme ribarstva otvorenih voda u NR Srbiji.

Evo na koji način su ostvarene nove organizacione forme ribarstva otvorenih voda u NR Srbiji:

Čitavo područje otvorenih voda, sa svim velikim tekućicama u NR Srbiji, organizaciono je podeljeno na sledeći način:

Kao jedinstveno ribarsko rukovodstvo u NR Srbiji organizovana je još 1947. godine Glavna direkcija za ribarstvo pri Ministarstvu poljoprivrede NR Srbije, kao administrativno-operativno rukovodstvo svih ribarskih gazdinstava republikanskog značaja na čitavom području republike. Na teritoriji A. P. Vojvodine organizovana je Pokrajinska direkcija ribarstva u Novom Sadu, kao administrativno-operativno rukovodstvo svih ribarskih gazdinstava pokrajinskog značaja na teritoriji A. P. Vojvodine. Sve velike tekućice i ostali vodotoci i kanali i to: Dunav, Tisa, Begej, Tamš i Veliki kanal Beždan—Bečež i Sava, sa svim svojim pritokama, podeljeni su na ribarska gazdinstva i to: reka Sava i Dunav proglašene su vodama republikanskog značaja i sa njima rukovode dva ribarska gazdinstva. Ribarsko gazdinstvo »Beograd« sa sedištem u Beogradu koje obuhvata područje reke Save od granice NR Hrvatske do ušća Save u Dunav i reku Dunav od Batajnice do Golupca, sa svim pripadajućim levim i desnim pritokama i zatvorenim vodama. Ribarsko gazdinstvo »Đerdap« sa sedištem u Kladovu, rukovodi vodama Dunava od Golupca do ušća reke Timok u Dunav. Ribarsko gazdinstvo »Dunav« u Novom Sadu, rukovodi rekam Dunav od mađarske granice do Batajnice, rekam Tisom, Begejem, Tamišem i ostalim pritokama. Ribarsko gazdinstvo »T. sa«, u Čurugu, rukovodi svim zatvorenim vodama na teritoriji A. P. Vojvodine i Velikim kanalom Beždan—Bečež.

Ribarska gazdinstva kako republikanskog, tako i pokrajinskog značaja vrše iskorišćavanje određenih im voda na sledeći način:

Republikanska ribarska gazdinstva »Beograd« i »Đerdap« iskorišćuju područne im vode putem planske

proizvodnje ribarskih zadruga na čitavom području gazdinstva i putem svojih ribarskih stanica koje sačinjavaju ribarske radne brigade, kao državni sektor ribarstva. Svaka ribarska zadruga na području jednog republikanskog ribarskog gazdinstva dobija pravo korišćenja određenog ribarskog odeljka sa tačnom planskom proizvodnjom za čitavu 1948. godinu. Proizvodni plan svake pojedine zadruge razrađen je na sledeći način: za osnovicu za razradu proizvodnog plana jedne zadruge uzet je broj stalnih, profesionalnih ribara — članova te zadruge i određen broj radnih dana u godini, od 210 radnih dana. Kao godišnja norma za svakog pojedinog ribara na području republikanskih ribarskih gazdinstava, određena je količina uhvata od 630 kg godišnje, podeljeno kvartalno i to: u prvom kvartalu 10% uhvata, u drugom 45%, u trećem 30% i u četvrtom kvartalu 15% uhvata. Na osnovu broja ribara — članova jedne zadruge i broja radnih dana, kao i godišnje norme od 630 kg, dobija se proizvodni plan jedne ribarske zadruge. Na graničnom sektoru između NR Rumunije i NR Srbije, gde se državna granica proteže sredinom reke, godišnja norma po jednom ribaru — članu ribarske zadruge, određena je na 315 kg godišnje. Sve ribarske zadruge na području jednog republikanskog ribarskog gazdinstva dužne su da za dobijeno pravo korišćenja ribolova na određenom ribarskom odeljku isporučuju ribarskom gazdinstvu 10% od planirane proizvodnje te zadruge i to u ribi, a ne u novcu. Ta obaveza isporuke ribe ribarskom gazdinstvu, u količini od 10%, razbijena je isto tako kvartalno. Sve zadruge na području jednog ribarskog gazdinstva stoje u ugovornom odnosu sa nadležnim ribarskim gazdinstvom, potpisivanjem poslovnog ugovora o ribolovu za čitavu 1948. godinu, u kome su predviđene sve obaveze kako od strane ribarske zadruge, tako i od strane ribarskog gazdinstva. Najkarakterističnije obaveze za zadrugu su: ispunjenje godišnjeg plana zadruge i obavezna isporuka 10% u ribi besplatno, a sa strane ribarskog gazdinstva: čuvanje i poribljavanje određenih ribarskih odeljaka i potpuno snabdevanje ribara svim potrebnim ribarskim materijalom, priborom i plovilima po određenim cenama.

Osim toga, republikanska ribarska gazdinstva iskorišćuju vode svog područja i putem državnog sektora ribarstva, preko svojih organizovanih ribarskih stanica i ribarskih radnih brigada. Za sada su organizovane četiri ribarske stanice sa osam radnih ribarskih brigada. Svaka ribarska stanica ima 2 do 3 ribarske radne brigade, a svaka ribarska radna brigada ima 6 ribara — članova brigade. Ribari — članovi brigade su u radnom odnosu, preko svoje ribarske stanice, sa nadležnim ribarskim gazdinstvom. Ribari — članovi ribarskih radnih brigada primaju stalnu mesečnu platu u iznosu od 1.260.— dinara, a brigadiri brigade 1.600.— dinara. I ribari — članovi brigade i brigadiri primaju osim stalne mesečne plate i procenat od 45% od ukupnog uhvata, odnosno od svoje godišnje norme koja iznosi za jednog člana brigade 1.260 kg godišnje. Broj radnih dana u mesecu za svakog člana brigade određen je na 25 radnih dana. Ribari — članovi brigade i brigadiri snabdeveni su u potpunosti potpuno novim ribarskim materijalom, priborom, plovilima, odelima i čizmama koje im stavlja na raspoloženje ribarska stanica nadležnog ribarskog gazdinstva. Svi ribari — članovi ribarske radne brigade i brigadiri su socijalno osigurani i pripada im stalna plaćeni godišnji odmor od 15 dana.

Postojeće ribarske stanice i ribarske brigade, koje danas rade sa punim uspehom, nalaze se na sledećim

mestima: na reci Savi ribarska stanica u Boljevcima sa tri brigade i 18 ribara. Ribarska stanica u Beogradu sa jednom ribarskom radnom brigadom i 3 ribara — članova brigade, ribarska stanica u Golupcu sa 3 ribarske brigade i 18 ribara i ribarska stanica Sipski virovi sa tri brigade i 16 ribara.

Da bi se ribolov kako na zadružnom sektoru, tako isto i na državnom, intenzifikovao, to pri Ribarskom gazdinstvu »Beograd« i Ribarskom gazdinstvu »Dunav« postoje ribarske mašinske stanice koje sa svojim ribarskim motornim čamcima i ostalom opremom, služe kako ribarskim zadrugama za njihove potrebe, tako isto i za potrebe ribarskih stanica i ribarskih radnih brigada. Za sada ribarske mašinske stanice Ribarskog gazdinstva »Dunav« i »Beograd« raspolažu sa 6 motornih čamca, dok su još 8 već u izgradnji u brodogradilištu i u najskorijem vremenu biće pušteni u pogon.

Pokrajinska ribarska gazdinstva na teritoriji A. P. Vojvodine vrše iskorišćavanje svojih područnih voda samo preko zadružnog sektora na sledeći način:

Sve ribarske zadruge na području jednog pokrajinskog ribarskog gazdinstva zadužene su planskom proizvodnjom uhvata ribe za 1948. godinu po broju članova i godišnjim normama, samo sa tom razlikom što su sve ribarske zadruge na teritoriji A. P. Vojvodine obavezne da celokupan svoj uхват po proizvodnom planu predaju Ribarskom gazdinstvu Dunav u Novom Sadu po određenim cenama, a po odbitku 20% od vrednosti predate ribe i to u novcu, na ime prava korišćenja dodeljenog im ribarskog odeljka. Sve zadruge na području pokrajinskog ribarskog gazdinstva su u ugovornom odnosu putem poslovnog ugovora, kojim su regulisane kako obaveze gazdinstva, tako i obaveze zadruge.

Na teritoriji A. P. Vojvodine pokrajinska ribarska gazdinstva još nisu organizovala državni sektor ribarstva putem ribarskih radnih brigada i ribarskih stanica, ali organizacija državnog ribarskog sektora u A. P. Vojvodini već je u proučavanju i organizaciji, tako da će se već u toku 1948. godine oformiti državni ribarski sektor.

Sve ostale otvorene vode u NR Srbiji i to naročito u užoj Srbiji, kao što je gornji tok reke Morave sa svim pritokama, ostalim rečicama i potocima, proglašene su vodama lokalnog značaja i sa njima rukovode i iskorišćavaju ih sreski, odnosno gradski narodni odbori putem izdavanja ribolovnih dozvola za određene ribarske revire.

Jedino vode sreza svrljiškog, zaglavskog i sokobanjskog stoje pod rukovodstvom ribarskog gazdinstva »Beograd« i na njima je ribarsko gazdinstvo organizovalo rakolov i osnovalo svoju rakolovnu stanicu u Soko Banji. Ceo rakolov u ta tri sreza odvija se planski, a iskorišćavanje je u akordnom sistemu, t. j., plaćanje rakova vrši se po kilogramu ulovljenih rakova.

Sve male vode na teritoriji oblasnog odbora Kosova i Metohije proglašene su oblasnog značaja i njima rukovodi Oblasni narodni odbor Kosmeta, a iskorišćavanje se vrši putem izdavanja ribolovnih dozvola.

Sportski ribolov na otvorenim vodama podvrgnut je preko republikanskih ribarskih gazdinstava i pokrajinskih ribarskih gazdinstava isto pod planski uхват. Ribolovnim sportom na otvorenim vodama NR Srbije mogu baviti samo ona lica koja su članovi sportskih ribarskih društava, udruženja ili fiskulturnih društava. Sva-

ko sportsko ribarsko društvo ili udruženje, pre nego što dobije ovlašćenje za ribolov svojih članova u određenom ribarskom odeljku ili reviru, mora bezuslovno da podnese nadležnom ribarskom gazdinstvu svoj plan uhvata za čitavu 1948. godinu. Tek na osnovu odobrenog plana uhvata i na osnovu broja članova pojedinog sportskog društva ili udruženja, ribarsko društvo dobija pravo sportskog ribolova putem izdavanja ribolovnih dozvola za određeni odeljak ili revir, za koje se dozvole plaća 100 dinara. Plan uhvata pojedinih sportskih ribarskih društava ili udruženja varira između 3 do 9 kg godišnje po jednom članu, što sve zavisi od ribarskih odeljaka ili revira koji su dati na iskorišćavanje sportskom društvu ili udruženju.

Osim toga, sva sportska društva ili udruženja na teritoriji NR Srbije dobrovoljno su se obavezala da će sa svim svojim članovima dobrovoljno saradivati i davati potrebnu radnu snagu prilikom poribljavanja otvorenih voda, ili drugih akcija koje pokreću ribarska gazdinstva.

Ovako izloženi načini i nove forme iskorišćavanja velikih otvorenih voda u NR Srbiji iziskuju jednu temeljnu organizacionu mrežu i jedan solidan ribarski stručan aparat koji će moći direktno da utiče i istovremeno da kontroliše celokupan plan proizvodnje ribarstva otvorenih voda. Dok je sa jedne strane potpuno određen način planskog iskorišćavanja otvorenih voda u NR Srbiji, sa druge strane su isto preduzete opsežne mere i na planskom čuvanju i poribljavanju svih tih velikih voda u Republici. Pored već poznatog prošlogodišnjeg masovnog poribljavanja reka Dunava, Tise i Save, u toku 1948. godine predviđena su nova masovna poribljavanja mladog šarana i soma i ikrom smuđa iz Ribarskog gazdinstva »Ečka«, kao i podizanje novih mrestilišta, koja će biti izgrađena još u toku 1948. godine duž reka Save, Tise i Dunava. Ta mrestilišta koja će direktno služiti za proizvodnju mlada za poribljavanje otvorenih voda, biće puštena u pogon već 1949. godine, kada će već dati svoju prvu produkciju.

Novo organizacione forme ribarstva u otvorenim vodama NR Srbije koje su uvedene već odmah od početka 1948. godine, nesumnjivo da će nam u toku odvijanja i izvršenja plana ukazati na još eventualne propuste i nedostatke u samim organizacionim formama, koje će nam svakako koristiti u daljnjem usavršavanju već ostvarenih organizacionih formi i koji će u budućnosti biti garancija za potpuno izvršenje postavljenih zadataka po Petogodišnjem planu.

Mihajlo Ristić

SARADNICIMA NA ZNANJE!

Sve rukopise neophodno je potrebno pisati na stroju i dostaviti redakciji u dva primjerka, što kod pisanja na stroju nije teško. Dva primjerka su potrebna zbog dva izdanja, latinicom i ćirilicom.

Samo oni saradnici, kojima nije moguće doći do stroja, meka pošalju rukopise i dopise pisane rukom u jednom primjerku.

U svakom slučaju treba pisati samo po jednoj strani lista, a nikako na poleđini.

Redakcija »Ribarstvo Jugoslavije«
Zagreb,

Gundulićeva 3, polukat lijevo.